

РЕШЕНИЕ

№ 18

гр. С., 17.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – С. в публично заседание на седемнадесети януари
през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Надежда Н. Янакиева

Членове: Стефка Т. Михайлова Маринова
Гергана Огн. Симеонова

при участието на секретаря Радост Д. Гърдева
като разгледа докладваното от Надежда Н. Янакиева Въззивно гражданско
дело № 20232200500446 по описа за 2023 година

Производството е въззивно и се развива по чл. 258 и сл. от ГПК.

*Образувано е по въззивна жалба против първоинстанционно решение № 279/15.06.2023г. по гр.д. № 20222330102723 по описа за 2022г. на ЯРС, с което е осъден Е. Й. С. да заплати на В. Г. Г. на основание чл. 55, ал. 1, пр. трето от 33Д сумата **7 500 лева** - заплатена на отпаднало основание-едностранно развален от поръчващия договор за дентално лечение, осъществено за периода м. септември 2019 г.– м. април 2020 г., поради неточно и некачествено изпълнение, ведно със законната лихва върху сумата от датата на предявяване на исковата молба – 14.10.2022 г. до окончателното изплащане; на основание чл. 45 от 33Д сумата **10 000 лева** - представляваща обезщетение за претърпени нематериални вреди в резултат на увреждане, причинено ѝ във връзка с проведено дентално лечение през периода м. септември 2019 г.– м. април 2020 г., ведно със законната лихва върху сумата от датата на предявяване на исковата молба – 14.10.2022 год. до окончателното изплащане, както и направените разноски пред първата инстанция в размер на 2 750 лв.*

Против това решение е постъпила въззивна жалба от ответника в първоинстанционното производство.

С въззивната жалба въззивникът атакува изцяло цитираното решение като неправилно и постановено в нарушение на материалния закон, при допуснати съществени процесуални нарушения на съдопроизводствените правила и необоснованост на изводите на съда. Оспорва изводите на районния съд, че по делото не е представена медицинска/дентална документация за извършеното лечение на ищцата от страна на ответника, както и такива, удостоверяващи денталния статус на ищцата преди и след провеждане на лечението, като в тази връзка въззивникът се позовава на представени и приети от първата инстанция писмени доказателства, както и на направеното от ищцата признание на факти с исковата молба.

По-нататък, предвид заключението на вещите лица по назначената СМЕ, въззивникът счита за неправилен извода на съда, касаещ състоянието на захапката на ищцата, прието от съда като влошено, като се сочи, че нарушаването на захапката на ищцата и затруднения в дъвченето в резултат на загуба на зъби са били налице преди започване на лечението при ответника, а решението за екстрахиране на част от зъбите на ищцата е било правилно и не е в противоречие с добрата медицинска практика.

Въззивникът не е съгласен с изведения от решаващия съд извод, че отчупването на поставената на ищцата керамична конструкция се дължи на неправилно планиране, като относно този извод се твърди, че противоречи на приетото от съда относно причините за възникналите счупвания на керамиката- техническо изпълнение, както и устойчивост на конструкцията. Твърди се, че необосновано съдът с кредитирал изводите на вещите лица по назначената експертиза, че в случая се касае за физическо счупване, което е възникнало в началото на поставянето, като от заключението на вещите лица не ставало ясно по какъв начин те са установили това обстоятелство, въз основа на какви конкретни факти и обстоятелства, по какви признаци вещите лица са установили кога реално е възникнало счупване като времеви период- дали действително след поставянето им или след извършване на всички последващи процедури от други стоматолози.

На следващо място въззивникът намира за неправилни крайните и решаващи изводи на съда, че са налице условията за връщане на получената от ответника имуществена престация в размер на 7 500 лв. с доводи, че в

случая не е налице каквото и да е виновно поведение на ответника като лекар-стоматолог, което да води до основание за разваляне на договора за дентални услуги. Твърди, че лечението на ишцата е започнало и е достигнало до последния му етап- поставяне на конструкциите. Въззивникът се позовава на това, че ишца сама сочи, че след поставяне на конструкцията е изпитвала известно неудобство, като впоследствие не е посетила ответника и в този смисъл лечението е било прекъснато, поради което няма как да се очаква добър цялостен изход от него, още повече, че в случая се касае за неговата съществена част- поставянето на съответните мостови конструкции. Соци още, че интервенциите по зъбите на ишцата представляват един цялостен процес, обхващащ голяма част от зъбите ѝ, чиято крайна цел е излекуването им, поставянето на съответна металокерамична конструкция и създаването, като резултат от това и на добър естетически вид /предвид и липсата на половината зъби на ишцата още преди посещението при ответника/.

По-нататък въззивникът твърди, че именно ишцата е тази, която с поведението си не му е дала възможност да завърши започналото лечение, при завършването на което резултатите биха били други, т. е. на практика със своя отказ в хода на извършване на лечението, ишцата сама е станала повод то да не завърши и не би могла да черпи права от тази своя неправилна преценка на фактите от действителността. Излага се, че поведението на ишцата следва да се счете за нейна проява, при която тя е решила да преустанови по своя воля субективно лечението си при ответника, на което има право, както и право да потърси друг специалист, но това не би могло да доведе до връщане на паричните средства, заплатени за вече извършените в цялост дентални манипулации и проведено лечение, нито за възложените по нейно искане такива, свързани с изработване и готови зъбни протези и конструкции.

Също така въззивникът намира за неправилни и изводите на съда, че в резултат на недобро/некачествено ендодонтско лечение на шест фронтални зъба, довело до възпалително усложнение, изразяващо се в перипиапикален пародонтит, ишцата двукратно е преминала в болнично заведение и са осъществени две хирургични интервенции за период от два месеца, позовавайки се на заключението на вещиците лица, съгласно което добрата медицинска практика не ограничава броя на зъбите, които ще се извадят и

не ограничава броя на операциите, които могат да се направят и няма противопоказания за извършената от ответника преценка относно умъртвяването на 6 зъба на ищцата, като по делото липсват данни въз основа на които да се установи недобро/некачествено ендодонтско лечение на 6 фронтални зъба на ищцата, както неправилно и необосновано е приел първоинстанционният съд. Сочи и за наличие пълна неяснота относно реално извършените оперативни дейности при приема на ищцата в МБАЛ „И.С.“ – гр. С., кои зъби са лекувани и на коя челюст на ищцата, като въззивникът се позовава на заключението на вещите лица по назначената СМЕ, сочеща на това, че представените по делото епикризи за хоспитализация в МБАЛ „И.С.“ гр. С., съдържат множество противоречия между описаните проведени процедури и състоянието на ищцата и като цяло съдържат „съмнителни“ констатации, като е установено, че посочената в епикризите клинична пътека не отговаря на кода на заболяването и на извършените в действителност манипулации. Оспорен е извода на съда, че в случая е било налице възпалително усложнение, изведен от двете епикризи, които съдът не е следвало да кредитира, както е оспорена и сочената от ЯРС причинно-следствена връзка между проведеното от ответника лечение и твърдяното възпаление.

Във въззивната жалба се твърди още, че са неправилни и крайните и решаващи изводи на съда, че са налице основания за уважаване на исковата претенция на ищцата за заплащане от ответника на обезщетение за неимуществени вреди, претърпени болки и страдания в размер на 10 000.00 лева. В тази връзка се сочи, че при провеждането на дентално лечение същото е съпроводено с дискомфорт и болка, вкл. и кървене, подуване, а в някои случаи и с вдигане на температура, като твърденията на ищцата за претърпени болки и страдания по време на проведеното от ответника лечение, според въззивника, представляват субективни оплаквания на пациента, които освен че са недоказани, са и присъщи за провеждания тип лечение, които не могат да се свържат с виновно поведение на ответника. Във въззивната жалба пунктуално и с аргументи са оспорени твърденията на ищцата относно възникнала инфекция след провеждането на процедурата по изпиляването на зъби, наличие на разкъсани венци, наличие на кръв при изпиляване на зъбите, невъзможност да се храни с нормална храна и да говори, че е отслабнала и намалила социалните си контакти, че

твърдените болки и страдания са се отразили на близките ѝ, с доводи за недоказаност на тези твърдения, а по отношение на последната категория с довод, че претенцията за заплащане на неимуществени вреди е лична и същата не би могла да се свързва с болки и страдания, претърпени от други лица.

Въззивникът твърди още, че не са налице елементите от фактическия състав на непозволеното увреждане, освен това е установено по делото фактическо допринасяне за настъпването на вредите на друг причинен фактор- неправилна захватка и невъзможност иицата да се храни правилно още преди започване на лечението, което не е било отчетено от районния съд, който е следвало да намали размера на обезщетението при наличието на този каузален принос. При условията на алтернативност, въззивникът сочи, че дори и в случай, че се приеме, че е налице виновно поведение от страна на ответника при проведеното дентално лечение на иицата, то размерът на обезщетението за неимуществени вреди не е следвало да бъде присъден в претендирания от иицата размер, предвид предложеното и проведеното ѝ лечение.

Заявява, че са допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила при постановяване на обжалваното решение, тъй като липсва цялостен и обективен анализ на събраните по делото доказателства поотделно и в съвкупност в тяхната логическа последователност от страна на ЯРС, при съобразяване на доводите и възраженията на страните, а при постановяване на съдебния акт първоинстанционният съд не е обсъдил въведените в предмета на спора възражения от страна на ответника относно наличието на данни за осъществено последващо лечение при други лекари по дентална медицина на иицата; относно съдържанието на представените по делото епикризи, издадени от МБАЛ „И.С.“ гр. С.; относно липсата на доказателства кога и при какви обстоятелства е настъпило отчупване на керамичната структура на зъб 13; относно зъб 43 и 42 и твърдяната екструзия на каналопълнежния материал; относно липсата на причинно-следствена връзка между проведеното от ответника лечение и евентуално настъпилия вредоносен резултат.

Също така излага и доводи за необоснованост на обжалваното

решение, свързани с кредитираните според въззивника неправилно свидетелски показания на сина на ищцата, оспорените от ответника епикризи, за които се сочи, че са документи с невярно съдържание, кредитиране на заключението на вещите лица относно обстоятелствата, базирани на оспорените епикризи, както и обстоятелства, за които по делото няма данни и доказателства. Съдът необосновано е приел, че липсва каквато и да е медицинска документация, че не е снет зъбния статус на ищцата. Така необосновано съдът заключил, че са установени и доказани претенциите за претърпени неимуществени вреди от ищцата и е уважил изцяло тези претенции.

С оглед всичко изложено, въззивникът иска въззивният съд да отмени изцяло като незаконосъобразно и неправилно атакуваното решение и да постанови ново, с което отхвърли предявените от ищцата искове по чл.55, ал.1, т.3 ЗЗД и чл.45 ЗЗД.

Не е заявена претенция за разноски.

Във въззивната жалба няма направени нови доказателствени искания за въззивната фаза на производството.

В срока по чл. 263 ал. 1 от ГПК въззиваемата страна е подала писмен отговор, с който оспорва въззивната жалба като неоснователна, с изложени съображения за правилност, законосъобразност и обоснованост на атакуваното решение. Въззиваемата заявява, че правилно и законосъобразно първоинстанционният съд е преценил събраните по делото доказателства, въз основа на които е приел, че предявените искове са основателни и доказани, обсъдил е всички твърдения и възражения на страните. Сочените в жалбата обстоятелства са неотнормими и не дават основание за отмяна на решението. С въззивната жалба са оспорени изводите и заключението на вещите лица, които са приети от първоинстанционния съд и не са оспорени от ответника в първоинстанционното производство. Не са посочени и доказателства в подкрепа на изложеното в жалбата, поради липсата на такива.

Предвид това, въззиваемата иска да не се уважава въззивната жалба, а атакуваното с нея решение да се потвърди като правилно и законосъобразно. Претендира разноски за въззивната инстанция..

В отговора няма направени нови доказателствени или други

процесуални искания.

В същия срок не е подадена насрещна въззивна жалба.

В с.з., въззивникът, редовно призован, не се явява и не се представлява. С писмено становище процесуалният му представител по пълномощие по чл. 32 т. 1 от ГПК поддържа въззивната жалба и всички релевирани с нея оплаквания и доводи, оспорва отговора като необоснован, развива подробни съображения за неоснователност на исковете и моли въззивния съд да отмени атакуваното решение и постанови ново, с което отхвърли изцяло исковете. Претендира разноски за двете инстанции, представя списък за тази инстанция по чл. 80 от ГПК, договор за правна помощ и съдействие и вносни бележки.

В с.з. въззиваемата, редовно призована, се явява лично и с процесуален представител по пълномощие по чл. 32 т. 1 от ГПК, по реда на преупълномощаването, който оспорва въззивната жалба, поддържа отговора си и моли за потвърждаване на атакувания акт. Развива устна защита по същество, с която обосновава основателността и доказаността на претенциите си и счита, че правилно са уважени от първоинстанционния съд. Претендира разноски за тази инстанция, представени са заверено копие от договор за правна защита и съдействие с посочено плащане в брой, пълномощно и списък по чл. 80 от ГПК.

Въззивният съд намира въззивната жалба за редовна и допустима, отговаряща на изискванията на чл. 260 и чл. 261 от ГПК, същата е подадена в срок, от процесуално легитимиран субект, имащ правен интерес от обжалването, чрез постановилия атакувания акт районен съд.

При извършване на служебна проверка по реда на чл. 269 от ГПК настоящата инстанция констатира, че обжалваното съдебно решение е валидно, и с оглед пълния обхват на обжалването – и допустимо.

При осъществяване на въззивния контрол за законосъобразност и правилност върху първоинстанционното решение, в рамките, поставени от въззивната жалба, настоящата инстанция, след преценка на събраните пред РС доказателства, намира, че обжалваното решение е правилно като краен резултат.

Настоящият състав, най-напред, не намира да са допуснати твърденията от въззивника процесуални нарушения от страна на

първоинстанционния съд във връзка с провеждане на съдебното дирене и събирането на доказателствени средства.

На първо място, по повод оплакванията за допуснати нарушения на съдопроизводствени правила, въззивната инстанция счита, че такива не са направени от районния съд. Той е извършил надлежно всички процесуални действия предвидени в чл. 141 – 146 от ГПК – докладвал е исковата молба, както и отговора на другата страна, изяснил е на страните обстоятелствата, от които произтичат претендираните права и възражения и е дал вярната правна квалификация на иска, като я е извел от конкретните и еднозначни твърдения, заявени с исковата молба, показващи как ищецът сам характеризира спорното материално отношение и от какви основания претендира, че черпи права.

Първоинстанционният съд е определил подлежащите на доказване факти и е разпределил доказателствената тежест между страните, като се е произнесъл по направените доказателствени искания. Разгледал е всяко искане, като е изолирал идентичните и ненуждаещи се от доказване факти, твърдени от двете страни, и е поставил на доказателственото поле тези факти, от наличието на които позоваващата се на тях страна черпи изгодни за себе си правни последици. Допуснал е своевременните доказателствени искания за ангажиране на относими и необходими доказателства. Събрал е допуснатите доказателства по правилата, предвидени в ГПК и е извел фактическото положение от съвпадащите, подкрепящи се, кореспондиращи помежду си и взаимнодопълващи се доказателства, извлечени от съответните им носители, които е ценил поотделно и в тяхната съвкупност, като ги е кредитирал съобразно придадената им от закона доказателствена сила. Осигурил е на страните пълна и равна възможност за защита в производството.

От фактическа страна въззивният съд намира, че не е спорно между страните, че между тях са възникнали правоотношения по повод кореново лечение и манипулации на горни и долни зъби и поставяне на протези, по възлагане от ищцата; че дейностите са осъществени в периода от м.септември 2019 г. до м. февруари 2020 год. от ответника и заплатени от ищцата със сумата 7 500 лв.; че през м. март 2022г. и м. май 2022г. ищцата е била хоспитализирана в МБАЛ „Д-р И.С.“ С. и е претърпяла оперативни

процедури на долните зъби и че на 25.03.2022г. на ответника е връчена покана за връщане на дадената сума от 7 500 лв. и заплащане на обезщетение за причинени на ищцата неимуществени вреди в размер на 10 000 лв.

Точките на противопоставяне между страните са:

- дали изпълнението е било съответно на уговореното;
- дали е било налице лошо изпълнение;
- дали е имало съществени недостатъци, които да правят резултата негоден за предназначението му;
- дали твърдяните вреди са в причинна връзка с действията на ответника по повод изпълнение на договорните му задължения и
- налице ли са условия за ангажирането на имуществената му отговорност.

По въпроса за изпълнената работа и нейното качество са събрани годни, допустими и относими гласни и писмени доказателствени средства, като в основата на това, което ще приеме за установено, въззивният състав поставя заключението – в писменото и устното изложение – дадено от комплексната съдебно-медицинска експертиза, изготвена от компетентни вещи лица, в чиято добросъвестност няма причини да се съмнява. Настоящата инстанция счита, че следва да го кредитира изцяло, тъй като то е изготвено въз основа на направен личен преглед на ищцата и на базата на цялата налична документация /такава извън физическите предели на делото няма/, с която експертите са се запознали в това си качество, като данните са анализирани посредством специалните си знания. Първостепенният съд им е възложил, използвайки експертните си качества, да отговорят на поставените от двете страни и съда, включително в о.с.з., въпроси. Предвид характеристиката и отговорността, присъща на фигурата на вещното лице, този съдебен състав счита документацията, с която вещите лица са се запознали при изпълнение на задачите, за обективно анализирана, но интерпретирана при превес на лично и непосредствено възприетите находки при прегледа на ищцата, обосновали част от крайните им изводи. В обобщение – въззивният съд се доверява изцяло на фактическите изводи, до които експертите са стигнали, на базата на цялата информация, събрана и обработена под тежестта на

наказателната отговорност. В първоинстанционното производство заключението не е оспорено от страните и не е искано допускане на повторна или разширена експертиза.

Така настоящият въззивен състав, като взе предвид че липсват медицински документи, които да удостоверяват зъбния статус на ищцата преди и след лечението, а по делото са събрани всички съществуващи данни на различни видове материални носители, които са взети предвид от експертите, приема за установени следните факти и обстоятелства, които счита, че **единствено са от значение за настоящия спор:**

- предмет на изпълнението е било, най-общо казано – извършване на кореново лечение и протетично лечение за възстановяване на увредена дъвкателна функция чрез протетични конструкции – мост и лята протеза.

- ответникът, в качеството си на специалист и изпълнител, е предложил план за лечение, с който ответницата, като пациент, се е съгласила, като е постигната договорка по параметрите на лечебните дейности и тяхната цена – неснемаема мостова протеза, възстановяваща 6 зъба при 3 мостоносителя, като тази конструкция е предвидил да задържа моделно-лята протеза на горната челюст. Планирано било и ендодонтско лечение на долни зъби и за изпълнението на този план се предвиждало девитализиране на 8 зъба, 7 от които на долната челюст. Уговорената обща цена е била в размер на 7 500 лв.

- действително изпълнено от ответника е девитализирането и лечението на 8 зъба – 1 на горната и 7 на долната челюст; изработването /чрез зъботехник в гр. Я. / и залепянето на неснемаемата мостова протеза, изработване в Г. /по предложение на ответника/ на лята протеза и поставянето ѝ през месец февруари 2020г.

- по-късно /в неустановен момент/ е започнало разрушаване на неподвижната мостова конструкция, като към датата на прегледа от вещите лица – 28.03.23г. - се наблюдава кохезивно отчупване на керамичната структура при зъб 13 по вестибуларната и палатиналната повърхности на металокерамичната корона с нарушаване на режещия ръб на зъб 13; отчупване на керамиката от кохезивен тип по палатиналната повърхост в близост до режещия ръб на зъб 11; налице е отчупване на керемична структура от адхезивен тип по палатиналната повърхност в

близост до палатиналната иййка на короната с оголване на металната основа на зъб 23.

- при зъби 43 и 42 се установява екструзия на каналопълнежни материали над допустимото, периапикално при зъби 41 и 42 се наблюдава слаба сянка, отговаряща на периапикален възпалителен процес.

- след проведеното ендодонтско лечение /умъртвяване/ на долните 6 фронтални зъби е настъпило възпалително усложнение по повод на което ишцата е била хоспитализирана на 25.03.2022г. и е проведена оперативна процедура. По повод на възпалително усложнение във връзка със зъб 47 ишцата е била хоспитализирана на 22.05.2022 г. и е претърпяла оперативна интервенция.

- ишцата не е имала нормална захватка нито преди, нито след проведеното лечение, към момента дъвкателната функция не е възстановена.

Причините за горните факти оформят следните констатации:

На първо място - протезната конструкция на горната челюст не е правилно планирана. Ответникът, чието задължение е това, е планирал неснемаема мостова протеза, възстановяваща 6 зъба при три мостоносителя -13, 22 и 23 - от които единият е зъб 22 - с по-ниски възможности да компенсира повишено натоварване. Предвидил е тази конструкция да задържа моделно-лята протеза, но малкият брой мостоносители и моделно-лятата протеза по принцип предпоставят повишен риск от възникване на небалансирани сили и претоварване на конструкцията, в частта на горните фронтални зъби. Това е довело до счупване на керамиката от кохезивен и адхезивен тип, като с оглед въведените с въззивната жалба твърдения, следва да се посочи, че отчупването на режещия ръб на зъб 13 не се дължи на факта, че пациентката не е посещавала стоматолога след поставяне на конструкцията. Счупването е физическо явление, възникнало скоро след поставянето и причините за настъпването му е кохезивно счупване на порцелана вътре в зъба. При счупването на зъб 23 в ляво, има и оголване на метала - кохезивно и ахезивно счупване, като категорично счупването е във връзка с описаната клинична ситуация, а ишцата не носи отговорност за настъпването му, нито е допринесла с поведението си за това.

Това сочи, че планираната конструкция на горната челюст е нерационална, тъй като не предпоставя успех, тоест разумна устойчивост и възстановяване на дъвкателната функция.

Съгласно установените правила за добрата медицинска грижа, лекарят по дентална медицина определя честотата на контролните прегледи за всеки конкретен случай според индивидуалните особености. Установи се от свидетелските показания на сина на ищцата /въззивният съд счита, че само роднинската връзка не е основание за дискредитирането им, тъй като от една страна именно той, като неин близък и участващ в събитията има пряка и непосредствена представа от случващото се, а от друга те не противоречат на останалия доказателствен материал/, че още през месец март 2020г., след поставянето на протезата, ищцата е потърсила ответника с оплаквания за болки и неудобства, но не е могла да се свърже с него. В тази насока показанията на свидетелката – стоматологична сестра при ответника, съдът намира за ненадеждни, тъй като са общи, неконкретизирани и изолирани, а предвид служебните отношения между тях, съдът не може да ги цени безкритично.

Като краен резултат се налага изводът, че проведеното протетично лечение не е довело до възстановяване на увредената дъвкателна функция, следователно - не е постигнато договореното между страните възстановяване с протетичните конструкции - мост и моделно лята протеза.

Фактическото обективно проявление на това положение се изразява в трайно състояние на физически дискомфорт на ищцата, търпене на болки, затруднение при храненето. През този период е съществувала възможност за поправка на конструкцията.

Нейното поведение не може да се отчете по никакъв начин като допринасящо нито за резултата от изпълнението на договора, нито за състоянието, в което се е намирала, тъй като, от една страна, след трайно залепване на зъбна протеза, не се очаква същата “да се намести“, както твърди ответникът, а от друга, в конкретния случай не може да се говори за „свикване“ – което е естествен процес при подобен тип лечение и е различен при различните хора, с оглед техните индивидуални физически характеристики, понеже е настъпило отчупване на керамиката, което

компрометираща конструкцията и при съчетаването с подвижната протеза са се претоварвали предните зъби. Несъстоятелни са аргументите на въззивника, че се е очаквало „донаместване“ на моделно лята протеза, което ишцата е препяствала, тъй като експертите са категорични, че моделнолятите протези не се и не могат да бъдат „донамествани“. Лекарят по дентална медицина ажустира и наартикулира протезната конструкция и може да извърши допълнителни процедури по наартикулиране на оклузията в случаите, когато е необходимо, но определено в случая такива дейности ответникът не е извършил.

На второ място, освен всичко това посредством извършената експертиза се констатира и че е установена форма на екструзия, която е вид препресване, а добрата медицинска практика изисква да се извърши комуникация с пациента и той да се информира за възникването на това положение и задължение на ответника е било да наблюдава пациента и да насрочи часове за посещения, тъй като му е професионално известно, че във времето може да се развият някакви проблеми във връзка с тази екструзия, което не е сторено от ответника.

Така след проведеното кореново лечение на долните шест фронтални зъба е настъпило възпалително усложнение, което довело до хоспитализиране на ишцата на 25.03.2022 год. и провеждане на оперативна процедура. По повод възпалителното усложнение и на зъб 47 ишцата е била повторно хоспитализирана на 22.05.2022 год., като операциите са били за отстраняване на чужди материали - материали, използвани за запълване на зъбите и те са в **причинно-следствена връзка с настъпило възпаление като ефект на възникнало усложнение на ендодонтското лечение**. По отношение на образуваното възпаление – периапикален периодонтит, експертизата дава категорично заключение за причинна връзка между него и усложнение на ендодонтското лечение, проведено от ответника, като се обосновава с това, че макар да съществува по принцип риск, в случая се касае за повтаряема ситуация при два зъба, /което е над допустимото/, при които са описали екструзия, която е значима, и именно там вследствие се е образувало възпалението. Обстоятелството, че събитието е настъпило две години по-късно е нормално, няма утвърден и еднакъв за всички пациенти срок, в който да се получи. Препресването, наречено екструзия, е станало при лечението, а реализиране на усложнението е напълно възможно да

настъпи след 2 години. За да възникне такова костно възпаление, е необходимо време, то не се случва веднага.

Тук следва да се посочи, по повод релевираните с въззивната жалба доводи, че няма данни за друга, последваща действията на ответника, дентално-медицинска намеса. Пациентът, по силата на ЗЗ и ЗЛЗ, нито е длъжен отново да посещава доктора при възпаление, нито да се върне при същия лекар, той има право и да откаже каквото и да е лечение. Това, че ищцата е избрала да се обърне към МБАЛ „Д-р И.С.“ в С., нито е нарушило никакви норми, нито е представлявало договорно неизпълнение, нито е оказало въздействие, „наслаждащо се“ върху резултата от работата на ответника.

Също следва да се отбележи изрично и че фактът, че в представените две епикризи са описани неясно извършените манипулации и е посочена друга клинична пътека, неотговаряща на кода на заболяването, по никакъв начин не променят горните заключения. Вещите лица са ги дали след личен преглед, след запознаване с богат снимков материал, въз основа на специалните си и задълбочени теоретични познания и богатия практически опит, обосноваващ квалификационната им експертиза, като те са констатирали категорично инфекция, която е „периапикален гранулом“. Посочили са, че това е наблюдавана от тях обективната находка, налице са снимки от рентгенографи, на които се вижда, че има периапикално възпаление и че има реално проведени операции, тъй като на снимките се виждат следоперативни последици. Прилагането на порочна практика от страна на лечебното заведение, вписало чрез служителите си, че по по-скъпа клинична пътека е извършена „реконструкция“, каквато не е открита като действително осъществена от вещите лица, не влияе на настоящия спор и представлява обект на отделни правоотношения.

След оперативната намеса и към момента на извършване на прегледа от страна на вещите лица на ищцата, тя не може да носи протезата, тъй като изобщо не е възможно да постигне напасване на изработените конструкции и третираните долни зъби, което да е безболезнено, да позволява нормалното функциониране от гледна точка на дъвкателен процес, говор и чувство за елементарен комфорт.

По повод твърденията на въззивника в тази връзка, следва да се посочи,

че неносенето на подвижната протеза не представлява принос на ищцата към настъпването и търпенето на неблагоприятни изживявания, експертите са категорични, че неносенето на протезата встрани не допринася за дискомфорта, търпян от ищцата. Обратното, това облекчава предните зъби, не ги травмира, докато при носенето им би се повишило натоварването. Реализирането на описаните по-горе усложнения – възпаление „периодонтит“ не е във връзка с това дали ищцата носи или не протезите.

Така фактите на извършените две операции сочат, че освен лошото изпълнение на протезата, са настъпили **допълнителни увреждания и усложнения на лечението, които са довели до пълната невъзможност за ползването както на неподвижната, така и на подвижната протетична конструкция.**

В обобщение – доколкото ищцата преди лечението е имала нарушена захватка и се е хранела със затруднение, е потърсила дентални медицински услуги от ответника с цел възстановяване на дъвкателната функция, сключила е договор за кореново лечение и поставяне на смесено протезиране, но към м.05.2022г. са настъпили усложнения от лечението, довели до невъзможност за ползване на изработеното, поради състояние, несъвместимо с функционалното му предназначение, тоест - договореният резултат не е постигнат.

На базата на така приетото за установено от фактическа страна, въззивният съд направи следните правни изводи:

По отношение на главния иск по чл. 55 ал. 1 пр. 3 от ЗЗД, вр. чл. 258 и сл. от ЗЗД, във връзка с чл. 80 от ЗЗ, вр. чл. 6, ал. 1 от ЗЛЗ и чл. 5, т. 4 от ЗСОЛЛДМ и акцесорната претенция за обезщетение за забава:

Безспорно е установено по делото, че между страните е бил сключен в устна форма ненаименован договор, с основните елементи на договор за изработка, касаещ извършване от страна на ответника като изпълнител на дентални медицински услуги.

Действително, предметът на договора включва дейности със специфичен характер, поради което като обща нормативна база следва да се вземат нормите на ЗЗ, ЗЛЗ и, Правилата за добра медицинска практика на лекарите по дентална медицина и КПЕ на същите. С разпоредбата на чл.

80 от 33 се предвижда, че качеството на медицинската помощ се основава на медицински стандарти, утвърдени по реда на чл.6 ал.1 от ЗЛЗ и Правилата за добра медицинска практика, приети и утвърдени по реда на чл.5 т.4 от ЗСОЛЛДМ. Съгласно чл. 81 ал. 2 от 33, установените основни принципи на правото на медицинска помощ са своевременност, достатъчност и качество на медицинската помощ. Нормата на чл. 86 т. 3 и т. 12 от 33 предвиждат правото на всеки пациент на качествена медицинска помощ и предотвратяване на страданието по време на лечението му. КПЕ на лекарите по дентална медицина, в чл. 15 разписва, че лекарят по дентална медицина следва да зачита правата на пациента и да уважава неговото човешко достойнство; длъжен е предварително да информира пациента за здравословното му състояние, необходимите изследвания, предлаганото лечение и всички разумни алтернативи, очакваните резултати, ако лечението бъде проведено и ако не бъде проведено; в ал. 2 е посочено, че лекарят по дентална медицина не може да пристъпва към лечение на пациент преди да е изпълнил задължението си да го информира, ал. 3 сочи, че това следва да стане в писмена форма. От лекаря по дентална медицина се изисква следователно поведение, съответстващо на утвърдените от медицинската наука и практика методи и технологии, медицинските стандарти, утвърдени по реда на чл.6 ал.1 от ЗЛЗ и Правилата за добра медицинска практика на лекарите по дентална медицина в Република България, в хармония с основните принципи на правото на медицинска помощ - своевременност, достатъчност и качество на медицинската помощ. Също така следва да се вземе предвид и закрепеното в 33 и ЗЛЗ право на пациента да избере най-доброто лечение за себе си, като той не е длъжен да посещава един и същ лекар и има право и да откаже лечение от него или каквото и да е такова.

След като в специалните закони, регламентиращи общите здравни и медицински услуги и конкретно денталните медицински услуги, няма изрични специални норми относно възникването, развитието и прекратяването на облигационните правоотношения във връзка с тях, приложение намират разпоредбите на ЗЗД, при съобразяване на горепосочените законови и подзаконови норми.

Този вид договор по начало е неформален и за неговата действителност не е необходима писмена или друга особена форма, не е

опроверган фактът на сключването му, настъпил със съвпадането на двете насрещни воли, а доказването на съществуването му е осъществено по общия ред, с всички допустими доказателствени средства. Въззивният съд счита, че уговорките между страните относно вида и стойността на работите са доказани еднозначно.

Освен това, най-общо, договорът за изработка е двустранен, възмезден, каузален, комутативен и престационен - права и задължения от него възникват за двете страни и са функционално обвързани помежду си.

По силата на този договор, и с оглед общите и специалните правила, уреждащи тези правоотношения, ответникът, като изпълнител, се е задължил да извърши кореново лечение и манипулации на горни и долни зъби и да постави неподвижна и подвижна протези на иицата като възложител, при спазване на добрите медицински практики.

Установено е по несъмнен начин, че иицата е изпълнила главното си задължение – да заплати уговореното възнаграждение, но ответникът не е престираал точно своите основни насрещни задължения.

Общото правило на чл. 79 от ЗЗД регламентира правомощията на кредитора при неточно изпълнение на задължението. Тези правомощия са допълнително доразвити в контекста на специалното правоотношение по повод договора за изработка и именно разпоредбите на чл. 265 от ЗЗД, третиращи тези въпроси, са приложими към настоящия случай.

Естествено, механизмът за намеса на кредитора с цел премахване на дисбаланса в договорната връзка, предизвикан от длъжника, се поставя в действие едва след завършване на фактическия състав на правоотношението – да е предложен краен резултат, който изпълнителят да е предал, а възложителят - приел, за да може последният да прецени има ли отклонение от поръчката или недостатъци на изпълнената работа.

Приемането на работата обхваща два елемента – фактическото получаване на изработеното от поръчващия и признанието, че изработеното съответства на поръчаното. Така приемане има когато реалното получаване на изработеното се придружава от изричното или мълчаливо изявление на поръчващия, че счита работата съобразна с договора.

В случая е безспорно доказано, че ответникът е приключил

изпълнението, а ищцата го е приела без незабавни забележки и е заплатила уговорената цена.

При това положение, тъй като съгласно разпоредбата на чл. 264 ал. 2 от ЗЗД възраженията за неправилно изпълнение трябва да се заявят при приемането на работата и липсата на такива, съгласно чл. 264 ал. 3 от ЗЗД, се приравнява на одобрение, тоест – признание, че изработеното съответства на договореното, което пък от своя страна блокира възможността за реализиране впоследствие на отговорността на изпълнителя по реда на чл. 265 и сл. от ЗЗД, е необходимо да се изследва въпросът дали е налице изключителната хипотеза на чл. 264 ал. 2 пр.2, която неутрализира затварящия ефект на приемането на работата.

Тази законова новела въвежда понятието „скрити недостатъци“, при наличието на които се създава привилегия за поръчващия да ползва възможностите по чл. 265 ал. 1 от ЗЗД и *post factum*. Такива по смисъла на закона са тези недостатъци, които не биха могли да бъдат установени при обикновен преглед на работата при нейното приемане. **За всеки отделен случай преценката се извършва самостоятелно, с оглед конкретните обстоятелства – същността на поръчката, начина на изпълнение, вида на изработеното, характеристиките на завършения резултат, особеностите при експлоатация и др. подобни.**

В такъв случай - когато дефектите на изработеното /най-общо казано/, представляват "скрити недостатъци", нормотворецът допуска отлагане на възраженията за неправилно изпълнение и те **могат** да бъдат направени не при приемането на поръчаната работа, но за да породят ефект, **трябва** да бъдат направени веднага след констатирането на същите. Законът не свързва това действие с точен момент, а периодът, до изтичането на който кредиторът може да възрази, съгласно разпоредбата на чл. 265 ал. 3 от ЗЗД, с изключение на строителните работи, е 6 месечен, от откриването на недостатъците.

Също така е прието безспорно в теорията и практиката, че възражението за недостатъци трябва да се сведе до знанието на изпълнителя в максимално кратък, адекватен според обстоятелствата срок. Както се спомена, при явните недостатъци възражението трябва да се направи по време или незабавно след приемане на работата. Ако

недостатъците са скрити, тогава възложителят може да направи валидно възражение по чл. 264, ал. 2 ЗЗД едва при тяхната поява в един по-късен момент от приемането на работата.

Задължителни насоки по отношение на възражението за скрити недостатъци са дадени в мотивите на Решение № 68 от 11.03.2010 г. по гражд. д. № 4290/2008 г., I г. о. на ВКС: „...следва да се има предвид, че нормата на чл. 264 ал. 2 от ЗЗД – поставяйки изискване пред поръчващия да извести изпълнителя веднага след откриването на скритите недостатъци, не визиращ конкретен срок. **Определянето на същия зависи и следва да се прецени в зависимост от конкретните факти по делото.**” Това заключение се допълва от изложеното в Определение № 26 от 22.01.2010 г. по търг. д. № 820/2009 г., II т. о. на ВКС: „Скритите недостатъци, съгласно чл. 264, ал. 2, изр. 1 ЗЗД са такива, които съществуват, но не могат да се открият при обикновения начин на приемане на изработеното или такива, които са се проявили по-късно, за които изрично в закона е предвидено, че поръчващият трябва да извести изпълнителя веднага след откриването им, което не е необходимо само ако изпълнителят е знаел недостатъците – чл. 264, ал. 2, изр. 2 и 3 ЗЗД.”

Когато се осъществи негативната предпоставка, визирана в хипотезата на чл. 265 ал. 1 от ЗЗД, възложителят разполага с възможността да поиска по свой избор или реално действие - поправяне на недостатъците без заплащане от страна на изпълнителя, или заплащане от него на разходите за поправката, респективно - намаляване на възнаграждението.

Законодателят е предвидил и крайна мярка в чл. 265 ал. 2 от ЗЗД – разваляне на договора, при наличие на толкова съществени недостатъци, че работата е негодна за нейното договорно или обикновено предназначение. В този смисъл с Решение № 157/08.11.2010 г. по т. д. № 1135/2009, II т. о. на ВКС е прието, че „...В този случай е налице пълно неизпълнение. За да се приеме, че недостатъците са съществени, е необходимо да се извърши преценка не само дали правят изработеното негодно за договорното или обикновеното му предназначение, но и дали същите са неотстраними, дали създават сериозни затруднения или отстраняването им е технически невъзможно или икономически нецелесъобразно.”

Така, като се съобразят изключително специфичните характеристики на предмета на договора, многокомпонентността на договорения резултат, обединяващ няколко, взаимно свързани дейности/услуги, наличието на субективни и променливи фактори и като се държи сметка за сложността на протичащите процеси, свързани с човешкия организъм, то може да се заключи, че горните постановки намират пълното си проявление в настоящия случай.

По делото непрекъснато се доказва, че след завършване на цялата договорена работа през месец февруари 2020г., скоро след това /макар да не е установен точният момент/, е станало отчупване на керамичната структура при зъб 13 с нарушаване на режещия ръб на зъб 13; отчупване на керамиката в близост до режещия ръб на зъб 11 и отчупване на керамична структура в близост до шийката на короната с оголване на металната основа на зъб 23. Причината за това е било лошото планиране на конструкцията на горната челюст, което затруднявало и ползването на подвижната лята протеза и като краен резултат се разминавало с крайната договорена цел – възстановяване на дъвкателната функция, тъй като тя останала неподобрена. Доколкото тези недостатъци не са съществували и не е могло да бъдат предвидени към момента на приемане на работата, а са се проявили по-късно, при експлоатацията, те се характеризират като „скрити“ и това е активирало нормата на чл. 265 ал. 1 от ЗЗД. Така в полза на ищцата се е породила възможност, при валидно извършено възражение за недостатъци, да избере една измежду алтернативните възможности на тази разпоредба. След като към този момент е имало технологична възможност за поправяне на работата, тя е могла или да иска от ответника да стори това без заплащане, или да й заплати разходите, необходими за поправката, или да бъде намалено възнаграждението /което вече е било изплатено в пълен размер/. Както се посочи по-горе, това възражение е следвало да се направи в 6 месечен срок и да е било доведено до знанието на изпълнителя, но по делото няма конкретни данни за осъществяването на такива действия от страна на ищцата.

Независимо от това обаче, категорично се установи по делото, че тези недостатъци на работата не са били единствени. Самостоятелно са възникнали и друг вид такива, от съвършено различен характер, но също от

категорията „скрити“, тъй като не е могло да се забележат при приемането и проявлението им е настъпило значително по-късно. Доказа се по несъмнен начин, че около две години след приемане на работата – през месец март 2022г. - в следствие на зле проведеното ендодонтско лечение на долните шест фронтални зъба е настъпило възпалително усложнение - периапикален периодонтит, което наложило двукратно хоспитализиране на иицата и провеждане на оперативни процедури по отстраняване на чужди материи, такива за запълване на зъби. Не се установява нито опосредяване възникването на възпалението от някакви действия на иицата, нито прекъсване на причинно-следствената връзка от други факти. Това, от една страна, представлява лошо изпълнение на едната част от договорените услуги – ендодонтско лечение, а от друга е предизвикало пълна невъзможност за използване на изработените протези по предназначение. Тъй като всички тези дейности са компоненти от едно сложно комплексно лечение и са обхванати от предмета на договора, а неговата обща, крайна цел е възстановяване на дъвкателната функция /тъй като изрично се посочи, че тя е била нарушена при иицата преди започването на лечението при ответника/, то този скрит недостатък е довел до цялостна невъзможност за ползване на изработеното. Промяната на състоянието на долните зъби води до това, че те вече не съответстват на профила на горните. За да направи този извод съдът се е съобразил с конкретния предмет на поръчката, начина на изпълнение на отделните компоненти, предназначението им да функционират в цялост и взаимната им свързаност, предполагаща нормално използване на изработеното – с оглед особеностите при експлоатация - само ако всички елементи на лечението са извършени правилно. Изложените фактически констатации по-горе сочат, че в резултат на възпалението и осъществените оперативни намеси, не само изработеното е негодно за договорното и обикновеното му предназначение, но недостатъците към месец май 2022г. вече са станали неотстраними и нито е възможно, нито целесъобразно да се поправя работата. При това положение е видно, че за изпълняване на целта – възстановяване на дъвкателната функция на иицата, е необходимо планиране на ново лечение и изработване на нови, различни конструкции.

След като скритият недостатък се е проявил около средата на м. март 2022г., следва да се приеме, че от този момент е започнал да тече

законовият 6 месечен срок за възражение на ищцата по смисъла на чл. 265 ал. 2 от ЗЗД и по делото се установи, че тя е осъществила задължението си за уведомяване на ответника, като му е изпратила писмено изявление за това, с което го е и поканила да ѝ върне даденото по разваления договор и да ѝ заплати причинени неимуществени вреди. Поканата е връчена с обратна разписка на 25.03.2022г., в рамките на изискуемия срок и въззивният съд счита, че тя е предизвикала ефекта на разваляне на договора.

Поради това са налице предпоставките за ангажиране на гражданската договорна отговорност на ответника, тъй като се е осъществил правопораждащият факт – разваляне на договора, което представлява отрицателната предпоставка по чл. 55 ал. 1 от ЗЗД – отпадане на основанието за паричната престация.

За ответника се поражда задължението да върне получената на отпаднало основание сума в общ размер на 7 500 лв., поради което първият главен иск се явява основателен и следва да бъде изцяло уважен.

Основателността на главния иск обуславя основателността, а оттам – и уважаването на акцесорната претенция по чл. 86 от ЗЗД за заплащане на обезщетение за забава в размер на законната лихва, както е претендирано – от датата на завеждането на исковата молба на 14.10.2022г. до окончателното изплащане.

По отношение на иска по чл. 45 от ЗЗД и акцесорната претенция за обезщетение за забава върху нея:

За да се ангажира гражданската недоговорна отговорност за непозволено увреждане на физическо лице, следва да се установи едновременно наличие на всички обективни и субективни елементи на сложния фактически състав на деликта, въведени в императивната норма на чл. 45 от ЗЗД, а именно – деяние – действие или бездействие, вреда, причинна връзка между тях, противоправност на деянието и вина на автора, която дефинитивно се предполага до оборване на презумпцията.

В случая несъмнено се доказва наличието на всички изброени елементи от визирания фактически състав. Налице са действия на ответника – лошо изпълнено ендодонтско лечение и погрешно клинично решение, състоящо се в лошо планирано протетично лечение, чиято противоправност се изразява в нарушение на нормите на ЗЗ, ЗЛЗ относно добрата медицинска грижа и на

Правилата за добра медицинска практика на лекарите по дентална медицина, съгл. чл.5 т.4 от ЗСОЛЛДМ. Установено е претърпяването на неимуществени вреди от страна на ищца, под формата телесни и душевни страдания. За продължителен период от около 2 години тя е изживяла трайни и интензивни болки и сериозен дискомфорт /като съдът изключва тези проявления, които са естествено съпътстващи процеса на лечение – кървене на венци, травмиране на участъците около третираните зъби, неудобства при привикване и др. подобни, както и тия, и свързани с индивидуалните ѝ физически особености касателно захапката/, както поради първоначалното начупване на горната протеза, така и по време на възпалителния процес и оперативната намеса. Установи се продължаващо и към момента състояние на нарушена дъвкателна функция, както и негативни лични преживявания, свързани с чувства на тъга, възмущение, несигурност и тревожност поради неестетичен външен вид, ограничаващ желанието и способността на ищцата за социално общуване. Безусловна е и причинната връзка между тези вреди и противоправното поведение на ответника, като презумпцията за вина не е опровергана, тъй като той не е ангажирал доказателства, че поведението му е по причини, за които той не отговаря. По повод релевираните доводи за съпричиняване на вредоносния резултат може да се посочи, че не са доказани обстоятелства, които да сочат, че ищцата със свои действия е допринесла за настъпването или увеличаването на претърпените от нея вреди. Поради това следва да се осъществи имуществената отговорност на ответника за обезвреда. Тъй като са заявени само неимуществени вреди, които по начало без паричен или друг имуществен еквивалент сами по себе си, законодателят е постановил определянето на размера на обезщетението за претърпяването им да става въз основа на принципите на справедливостта, съгласно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД. Понеже няма легална дефиниция на тези принципи, съдът ги прилага по вътрешно убеждение, но на базата на конкретните обстоятелства и общите правови норми, като се ръководи най-вече от вида, броя и характера на вредите, формата и степента на страданията, тяхната продължителност и прогнозите за развитие. Като взе предвид всички значими фактори, изброени по-горе, съдът намира, че сумата от общо 10 000 лв. представлява справедлива компенсация, като обективен еквивалент на претърпените страдания в резултат на тези причинени

вреди, които съдът е приел за непререкаемо доказани.

Така вторият главен иск се явява също изцяло основателен и доказан и следва да се уважи в пълния предявен размер.

Уважаването му обосновава и основателността на втората допълнителна претенция по чл. 86 от ЗЗД за заплащане на обезщетение за забава в размер на законовата лихва. Тя също следва да бъде уважена и обезщетението следва да бъде присъдено върху главницата от датата, от която е претендирано - на завеждането на исковата молба на 14.10.2022г. до окончателното изплащане.

Щом крайните изводи на двете инстанции съвпадат, въззивният съд счита, че въззивната жалба е неоснователна и следва да бъде оставена без уважение, а атакуваното решение – потвърдено изцяло, включително по отношение на разноските.

С оглед изхода на процеса отговорността за разноски и за тази инстанция лежи върху въззивника, който следва да понесе своите както са направени и заплати тези на въззиваемата страна в размер на 800 лв.

Ръководен от гореизложеното съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА първоинстанционно решение № 279/15.06.2023г. по гр.д. № 20222330102723 по описа за 2022г. на ЯРС като ПРАВИЛНО и ЗАКОНОСЪОБРАЗНО.

ОСЪЖДА Е. Й. С. да заплати на В. Г. Г. направените разноски по делото за въззивното производство в размер на 800 лв.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС на РБ в едномесечен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____